

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XVI. Quomodo Constantius simulans se simulacra colere, eos quidem qui sacrificare parati essent expulerit: illos verò qui se Christianos profiteri maluissent, in palatio retinuerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ἡ βασιλεῖα δὲ τὸν Φιλανθρωπότατον, μὴ
τοῦ τῶν ὑποχώρησιν, τὰς τῶν χρημάτων
μετέπειτα Κυρίως. πάντα δὲ ἀπολαύσας,
καὶ δὲ φανερὰ πέναι, κατέχει λόγῳ, πει-
σῶς καὶ ἀγαθῆς ἐννοίας τὰς ἀνδράς ἀποδέξά-
μενοι. μία μὲν ἡ δὲ Φιλανθρωπίας δείγμα
φέρειται δὲ δηλωμένε πρᾶξις. Πατέρα δὲ,
τῆς πρὸς τὸ θεῖον αἰσίας ἀνέχοντι ἐμφανῆ
μαρτυρίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων διωγμῶν.

Ἡ λαὸν μὲν ὑπὸ πάντων καὶ γῆς τὰς θεο-
σεβείας ἐξ ἡλικίας τῶν κρατύντων, B
οἱ καὶ ἔθνος ἀρχόντες ἐξ αὐτῶν ὁ βασιλείων
οὐκ ὁρμώμενοι πρῶτοι πάντων τὰς ὑπὲρ
εὐσεβείας ἀγωνάσας οἱ θεοφιλεῖς διήλθον μάρ-
τυρες, πρὸς καὶ σιδήρην καὶ θαλάττης βυθὸς παν-
τα τε θανάτου τροπὸν ἀποθυμώτατα δια-
καρτεροῦντες. ὡς ἐν βραχεῖ ταῦτα πάντα καὶ βα-
σιλεῖα θεοφιλῶν χρεώσαι ἀνδρῶν ὁ δὲ καὶ
μάλιστα τῆς τῷ Θεῷ Ἐποκοπῆς ἐρήμους τὰς
δουλίας εἰσγάζετο. ὁ μὲν ὑπὸ τὰς θεοσε-
βεῖας ἐλαυνεν, καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἐξεδίω-
κον εὐχάσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'

Ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ πατὴρ εἰσβολοῦ ἀπὸ τῆς ἀντιμαρτυρίας
τῶν μὲν ὅτι οὐκ ἐβόλῃς ἐξέβαλε. τὴν δὲ ὁμολογήσαντι
ἀποδομένους εὐχὰς ἐν Παλατίῳ.

Μονὴ δ' ἀρετῆς Κωνσταντῖνος σοφία πρὸς
ἡσυχαστικὴν λογισμὸν καὶ πρᾶξιμα πρᾶτ-
ται, ἀποδοξὸν μὲν ἀκῆσαι, πρᾶξι μὲν ὁ θαν-
μασιωτάτων. τοῖς ὑπὸ αὐτῷ βασιλι-
κοῖς ἀπάσι μέχρι καὶ τῶν ἐπ' ἐξουσίας δρ-
χόντων αἰρέσεως ἀποσταθείσης, συνήθημα δι-
δῶσιν ἡ δύσασιν τοῖς δαίμοσιν, ἐξῆναι παρ'
αὐτῶν μένειν καὶ τῶν συνήθων μετὰ λαγχά-
ναι τιμῇ. ἡ μὲν τὰ τοῦ πρᾶξι, τῶν πρὸς ἐ-
αυτὸν ἀποκεκλειῶν παρῶν, ἐξωθῆναι τε
καὶ ἀποχωρεῖν τῆς αὐτῆς γνώσεως τε καὶ οἰ-
κιστικῆς. ἐπειδὴ ὅταν διεκρίνοντο εἰς ἀμ-
φοτέρω, οἱ μὲν ὡς τὰς δὲ, οἱ δὲ ὡς ἐκείνης
μελέμενοι, ἡλέγχοντο τε ὁ τῆς ἐκάστης
ἀποσταθείσης τῶν πρᾶξι. ἐν ταύτῃ λοιπὸν ὁ θαν-
μασιος τὸ λεληθὸς τῷ σοφίσματι ἀποκα-
λύψας, τῶν μὲν δειλίαν καὶ φιλαυτίαν κα-

A ratione hujus rei perculsi sunt: huma-
nissimus autem Princeps post eorum
discessum opum dominos accivisse di-
citur: & obsequio illorum ac studio er-
ga se magnopere laudato, jussisse ut cun-
ctis opibus suis receptis domum rever-
terentur. Hoc igitur unum illius Prin-
cipis facinus est, quo singularis ejus hu-
manitas perspicue declaratur. Alterum
facinus, illustre ejus erga Deum picta-
tis indicium præbet.

CAPUT XV.

De persecutione ab aliis concitata.

Præfides provinciarum per univer-
sum orbem viros divino cultui de-
ditos Imperatorum jussu persequen-
tur. Primique omnium ex ipsis Impe-
rialibus Palatiis progressi Dei aman-
tissimi martyres, pro religione certa-
mina obierunt; ignem & gladios maris-
que altissimos gurgites, & cuncta mor-
tis genera alacri animo perpassi. Adeo
ut brevi temporis spatio cuncta Impe-
ratorum palatia cultoribus Dei viduata
sint. Quo maxime factum est, ut hujus
sceleris auctores, Dei præsentia atque
auxilio orbat remanerent. Dum enim
cultores divini Numinis persequuntur,
eadem opera preces pro semet-
ipsis fieri solitas abegerunt.

CAPUT XVI.

Quomodo Constantinus simulans se simulaora
colere, eos quidem qui sacrificare parati essent
expulerit: illos vero qui se Christianos profite-
ri maluissent, in palatio retinuerit.

Soli Constantio sapiens quoddam
consilium venit in mentem. Ac res
quidem ipsa quam gessit, mirabilis est
auditu: factu tamen longè admirabilior.
Palatinis omnibus qui in ipsius aula mi-
litabant, ad ipsos usque judices in sum-
mis potestatibus constitutos, data eli-
gendi utrum mallent facultate, hanc
conditionem detulit, ut siquidem de-
monibus sacrificassent, manere ipsis in
palatio & consuetis honoribus frui lice-
ret: si verò id facere renuissent, ab ipsius
aditu excluderentur, & ab ipsius noti-
tia ac familiaritate remoti discederent.
Cum ergo universi bifariam dirempti
essent; aliisque in hanc, alius in illam
partem discessisset; & uniuscujusque
propositum ac sententia explorata fuisset:
tunc eximius Princeps consilium
suum quod hæc tenus latuerat, detegens,

illorum quidem timiditatem ac nimium sui ipsorum amorem condemnavit: hos verò ob devotam divino Numini conscientiam magnoperè probavit. Ac deinde illos quidem tanquam Dei proditores, ne Principis quidem obsequio dignos iudicavit. Nam quomodo, inquit, fidem erga Principem suum servaturi sunt, qui erga Deum perfidi esse deprehenduntur? Itaque ejusmodi viros à regis aedibus procul ablegandos esse censuit. Illos verò quos Deo dignos esse veritatis ipsius testimonio constaret, eodem erga Principem animo futuros esse affirmans, Protectores atque Imperii ipsius custodes constituit: ejusmodi homines inter præcipuos amicorum & maximè necessarios habendos esse dicens, multoq; pluris aestimandos quàm maximarum opum thesauros.

CAPUT XVII.

De affectu & amore ejusdem Constantii erga Christum.

Hujusmodi fuit Constantini pater, sicut à nobis breviter indicatum est. Qualis autem exitus vitæ illi contigerit, cum se talem erga Deum præstitisset, quantumque discrimen inter illum & reliquos Imperii consortes is quem coluerat Deus esse voluerit, quisquis rem ipsam attentius expendit, facile cognoscet. Postquam enim multa regie virtutis indicia diutissime præbisset, unum quidem summum omnium Deum agnoscens, eorum verò qui plures Deos colerent impietatem condemnans, & sanctorum hominum precationibus domum suam undique munivisset, reliquum deinceps vitæ tempus expedite ac tranquille summa cum gloria exegisse dicitur: compos ejus felicitatis quam vulgò perhibent in eo positam esse, ut neque ab aliis afficiamur, neque alios ipsi afficiamus molestia. Ad hunc igitur modum toto Imperii sui tempore, quod æquabile perpetuò ac placidum fuit, universam familiam, conjugem scilicet ac liberos cum omnibus ministris, uni omnium Regi Deo consecravit. Adeò ut multitudo eorum qui in ipsius palatio simul versabantur, nulla re ab Ecclesia Dei differret. Inter quos erant etiam ministri Dei, qui continuis precationibus pro salute Principis Deum venerabantur: cum tamen vulgò apud alios ne ipsum quidem Dei cultorum nomen proferre fas esset.

Α τεγίνωσκε. τὰς δὲ πρὸς τὸν Θεὸν συνεισεως, οὐ μάλᾳ ἀπεδέχετο. καπεὶτα τὰς ὡς ἀνὴρ Θεὸς προσέδοτας, μὴ δὲ βασιλεὺς ἀξίους ἀπέφανε πῶς γὰρ ἂν ποτε βασιλεὺς ἐν φυλάξαι, τὰς δὲ τὸ κρείττον ἀλόντοι γνώμονας. διὸ καὶ βασιλικῶν οἰκῶν μακρὰ ἐλαύνεας δὲν τέτρες ὀνομοθέτει τὰς ἀληθείας μαρτυρηθείας Θεὸς ἀξίους, οὐ καὶ περὶ βασιλεῖα εἰπὼν ἐσεας, σωματικῶς δὲ αὐτῆς βασιλείας φρενὲς κατετακται. **Β** ἐν πρῶτοις καὶ ἀναγκαίοις φίλων τε καὶ οὐκ ἀλλοτρίων φήσας τὰς τοιαύτας δὲν ἀπέπειται μᾶλλον αὐτὰς ἢ μεγάλων ταμεία. ἵπποισιν δὲ πολλὰς πμᾶδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ.

Περὶ τοῦ φιλοχρίστου αὐτοῦ προαιρέματος.

Αλλ' οἱ μὲν οὐ Κωνσταντῖνος πάρεμνονεῖται, ὡς ἐν βραχεσὶ δεδεδείκται ποῖον δὲ αὐτῷ τοιαύτα περὶ τὸν Θεὸν δοθέντι παρηκολέθησε τέλος, καὶ ἐν πόσει τιθέντι λατρεῖν αὐτῷ τε καὶ τῶν κοινωνῶν τῇ βασιλείᾳ πρὸς αὐτὰς ἡμετέρας. Θεὸς ἔδειξε, μακρὰ δὲ τῇ τῶν πραγμάτων τὸν νῦν ἴσχυος φέρει, ἐπειδὴ γὰρ βασιλικῆς δόξης δοκίμῃ μακρὰ δέδωκε χρόνον, μόνον μὲν Θεόν τὸν ὅτι πατέρων εἰδὼς, τὸ δὲ τῶν ἀθέων κατεγνωκὼς τοῦ θεῖας, ἐν χαίρει ἀγίων ἀνδρῶν τὸν αὐτὸν φράξας οἶκον, εὐσεβῆ τὸ λοιπὸν καὶ αὐτῶν χον τὴ ζωῆς διατρέψαι. οἷον αὐτὸ τὸ δὲ καλεῖται εἶναι φασὶ, τὸ μήτε πράγματι καὶ μήτε ἄλλῳ παρέχειν. ἔγω δὲ ταῖς πατρὶ βασιλείας χρόνον εὐσεβῆ καὶ γαλήνην παῖσι καὶ γαμῆσιν οὐκ οἰκείων τετραπεία, ταῖς αὐτῶν οἶκον ἐν τῇ βασιλείᾳ Θεῷ καὶ πρὸς. ὡς μηδὲν δόξαι ἐν ἐκκλησίᾳ Θεῷ, τὸν δὲ ἐν αὐτοῖς βασιλείοις συλειτουργοῦν πληθύνῃ ἢ συνῆσαν καὶ λειτουργοὶ Θεῷ, ὑπὲρ βασιλείας διωκεῖς ἐξετέλειαν τερείας, ὅτε αὐτῶν πολλοὶς εἰς μέγα ῥήματι τὸ τῶν θεοσεβῶν χρηματισμὸν χωρεῖτο γρηγοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ